

UZUPEŁNIA ZESPÓŁ NADZORUJĄCY

KOD UCZNIĄ

--	--	--

PESEL

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

*miejsce
na naklejkę*

**EGZAMIN
W KLASIE TRZECIEJ
GIMNAZJUM**

CZĘŚĆ 1. JĘZYK POLSKI

**UZUPEŁNIA ZESPÓŁ
NADZORUJĄCY**

Uprawnienia ucznia do:

dostosowania
kryteriów oceniania

nieprzenoszenia
zaznaczeń na kartę

Arkusz zawiera teksty
liczące więcej niż 250 słów.

**18 KWIETNIA
2016**

**Godzina
rozpoczęcia:
11:00**

**Czas pracy:
do 135 minut**

GH-P5-162

Instrukcja dla ucznia

1. Sprawdź, czy na kolejno ponumerowanych 36 stronach są wydrukowane 22 zadania.
2. Sprawdź, czy do arkusza jest dołączona karta odpowiedzi.
3. Ewentualny brak stron lub inne usterki zgłoś nauczycielowi.
4. Czytaj uważnie wszystkie teksty i zadania.
5. Rozwiązania zadań zapisuj długopisem lub piórem z czarnym tuszem / atramentem. Nie używaj korektora.
6. W arkuszu znajdują się różne typy zadań. Do niektórych zadań podane są cztery odpowiedzi: A, B, C, D. Tylko jedna z nich jest prawdziwa. Wybierz odpowiedź i zaznacz ją znakiem **X**, np.:

~~A.~~

B.

C.

D.

7. W niektórych zadaniach zdecyduj, czy zdanie jest prawdziwe, czy fałszywe i zaznacz znakiem \times wybraną odpowiedź, np.:

X	F
--------------	---

8. Jeśli się pomylisz, otocz znak \times kółkiem i zaznacz inną odpowiedź, np.:

B.

D.

9. Pozostałe zadania wykonuj zgodnie z poleceniami. Rozwiązania zadań 21. i 22. zapisz czytelnie i starannie w wyznaczonych miejscach. Pomyłki przekreślaj.

10. Zapisy w brudnopisie nie będą sprawdzane i oceniane.

Powodzenia!

Pusta strona

Przeczytaj tekst i wykonaj zadania 1.–7.

Henryk Sienkiewicz

Krzyżacy (fragment)

Zbyszko odgarnął włosy, które dawno nie podcinane z przodu, spadały mu aż na brwi, chwilę posiedział w milczeniu, po czym jął mówić:

– Dałby Bóg, abym ja tyle mógł wiedzieć o mojej Danuście, ile wiem o Malborgu. Pytacie, com tam widział? Widziałem potęgę krzyżacką niezmierną, przez wszystkich królów i przez wszystkie narody wspomaganą, z którą nie wiem, czyli kto w świecie mierzyć się zdoła. Widziałem zamek, jakiego chyba i sam cesarz rzymski nie ma. Widziałem skarby nieprzebrane, widziałem zbroje, widziałem mrowie orężnych mnichów, rycerzy i knechtów 1) – i relikwie jakby u Ojca Świętego w Rzymie, i mówię wam, że aże

dusza zdrętwiała we mnie, bom sobie pomyślał: gdzie się tam komu na nich porywać? kto ich zmoże? kto się im oprze? kogo ich siła nie przełamie? [...]

Maćkowi dziwne wydały się [...] słowa Zbyszka, więc choć chciało mu się poznać wszystkie przygody młodzianka, jednakże przerwał mu i rzekł:

– [...] A mało to razy zderzaliśmy się z nimi tarczą o tarcz i łbem o łeb! A toś zabaczył²⁾, jako im niesporo³⁾ bywało ku nam – i jak na zatwardziałość naszą narzekali: że to nie dość było konia zapocić i kopię pokruszyć, jeno trza było cudze gardło wziąć albo swoje dać! Byli tam przecie i goście, którzy nas pozywali – a wszyscy z hańbą odeszli. Cóżżeś to tak zmiękł?

– Nie zmiękłem ja, bom się i w Malborgu potykał, gdzie też i na ostre gonili⁴⁾. Ale

wy ich wszytkiej potęgi nie znacie.

Lecz stary rozgniewał się.

– A ty znasz-li całą moc polską?

Widziałeś wszystkie chorągwie w kupie?

Nie widziałeś. A ich potęga na krzywdzie ludzkiej i na zdradzie stoi, bo tam

i piędzi⁵⁾ ziemi nie ma, która by była ich.

Przyjęli ci ich książęta nasi, jak się ubogiego w dom przyjmuje – i obdarowali, a oni porósłszy w moc, pokąsali tę rękę, co ich żywiła, jako psi bezecni⁶⁾ i wściekli. Ziemię zagarnęli, miasta zdradą pobrali i ot ich moc! Ale choćby wszyscy królowie świata szli im w pomoc – nadejdzie dzień sądu i pomsty.

– Skoroście mi kazali gadać, com widział, a teraz się gniewacie, to wolej zaniecham⁷⁾ – rzekł Zbyszko.

Maćko zaś sapał przez jakiś czas gniewnie, po chwili jednak uspokoił się

i rzekł:

– Albo to raz tak bywa! Stoi ci w lesie chojar⁸⁾ jako wieża sroga, myślałbyś, że wiek wieków postoi, a stukniesz w niego godnie obuchem, to ci się pustką obezwie. I próchno się w nim sypie. Taka to i krzyżacka moc!

- 1) Knecht – żołnierz pieszy w dawnym wojsku niemieckim.
- 2) Zabaczyć – zapomnieć.
- 3) Niesporo – niechętnie, niewygodnie.
- 4) Gonić na ostre – pojedynkować się konno na ostre kopie albo włócznie.
- 5) Piędź – dawna miara długości.
- 6) Psi bezecni – tu: budzący odrazę.
- 7) Wolej zaniecham – tu: przestanę opowiadać, zamilknę.
- 8) Chojar – stare, wysokie drzewo iglaste.

[449 słów]

Zadanie 1. (0–1)

Dokończ zdanie. Zaznacz odpowiedź spośród podanych.

Zbyszko kilkakrotnie powtarza „widziałem”, aby

- A. nawiązać kontakt z rozmówcą.
- B. urozmaicić prezentowany opis.
- C. wyciszyć emocje towarzyszące rozmowie.
- D. wzmocnić wiarygodność swojego przekazu.

Zadanie 2. (0–1)

Dokończ zdanie. Zaznacz odpowiedź spośród podanych.

Maćko odrzuca opinię Zbyszka o Krzyżakach, ponieważ uważa, że Zbyszko

- A. przecenia potęgę Krzyżaków.
- B. sprzymierzył się z Krzyżakami.
- C. podał zmyślane informacje o Krzyżakach.
- D. lekceważy zagrożenia ze strony Krzyżaków.

Zadanie 3. (0–1)

Oceń prawdziwość poniższych informacji.
Zaznacz P, jeśli informacja jest prawdziwa, albo F – jeśli jest fałszywa.

Według Maćka polskich rycerzy charakteryzuje wola walki i niezłomność.	P	F
Według Maćka Krzyżacy byli wdzięczni polskim książętom za okazaną pomoc.	P	F

Zadanie 4. (0–1)

Dokończ zdanie. Zaznacz odpowiedź spośród podanych.

Wypowiedź Maćka dotycząca Krzyżaków „Ale choćby wszyscy królowie świata szli im w pomoc – nadejdzie dzień sądu i pomsty” nie ma charakteru

- A. groźby.
- B. nakazu.
- C. ostrzeżenia.
- D. przepowiedni.

Zadanie 5. (0–1)

Dokończ zdanie. Zaznacz odpowiedź spośród podanych.

Maćko posłużył się przykładem chojara, aby pokazać, że potęga Krzyżaków jest

- A. ukryta.
- B. groźna.
- C. wieczna.
- D. pozorna.

Zadanie 6. (0–1)

Uzupełnij artykuł hasłowy tak, aby związek frazeologiczny wskazany przez Ciebie był zgodny z podanym objaśnieniem.

Zaznacz odpowiedź spośród podanych.

_____ – spierać się, walczyć o coś lub w czyjejs obronie.

- A. Wrócić na tarczy
- B. Walczyć z wiatrakami
- C. Rzucić (komuś) rękawicę
- D. Kruszyć kopie (o coś, o kogoś)

Zadanie 7. (0–1)

Oceń prawdziwość poniższych informacji.
Zaznacz P, jeśli informacja jest prawdziwa, albo F – jeśli jest fałszywa.

Formy „zabaczyć”, „wolej zaniecham” świadczą o zmianach zachodzących w polskim słownictwie.	P	F
Zastosowane słownictwo archaiczne posłużyło do oddania realiów epoki.	P	F

Przeczytaj tekst i wykonaj zadania 8.–12.

Jan Sztudynger

Róża prawdziwa i sztuczna

Szydzi z prawdziwej sztuczna:

- Krótkie twoje trwanie,
Wdzięk pani wkrótce minie,
A mój pozostanie...
- Tak – rzecz wonna róża,
Rumieniąc się skromnie –
Ale patrząc na panią,
Myśleć będą o mnie!

Zadanie 8. (0–1)

Zaznacz odpowiedź spośród podanych.

Jaką cechę prawdziwej róży
zakwestionował sztuczny kwiat?

- A. mądrość
- B. wrażliwość
- C. trwałość
- D. skromność

Zadanie 9. (0–1)

Dokończ zdanie. Zaznacz odpowiedź spośród podanych.

W postawie sztucznej róży wyczuwa się

- A. troskę.
- B. drwinę.
- C. współczucie.
- D. zakłopotanie.

Zadanie 10. (0–1)

Dokończ zdanie. Zaznacz odpowiedź spośród podanych.

Cechą łączącą obie róże z utworu Jana Sztaudyngera jest

- A. woń.
- B. uroda.
- C. kruchość.
- D. naturalność.

Zadanie 11. (0–1)

Które zdanie najtrafniej oddaje przesłanie utworu?

Zaznacz P przy zdaniu prawdziwym.

1.	O tym, co jest piękne, decydują indywidualne upodobania.	P
2.	Im piękniejszy oryginał, tym ciekawsza kopia.	P
3.	Każda kopia jest tylko naśladownictwem.	P

Zadanie 12. (0–1)

Uzupełnij zdanie. Zaznacz odpowiedzi spośród podanych.

Postawa sztucznej róży obrazuje
człowieka,

- A. skromność
- B. próżność

natomiast postawa prawdziwej róży jest
ilustracją ludzkiej

- C. naiwności.
- D. rezolucyjności.

Przeczytaj tekst i wykonaj zadania 13.–17.

Katarzyna Janowska

Zwykły dzień

Niech mnie pani nie pyta o szczęście – powtarzała filozof, profesor Barbara Skarga, moja mistrzyni, której jedna z książek nosi tytuł „Człowiek to nie jest piękne zwierzę”. Mimo to podczas różnych spotkań drążyłyśmy temat. Skarga mawiała wtedy: bo niby co to jest szczęście? Nagroda? Kto miałby nagradzać i za co? A może to tylko ślepy traf? Zresztą czy człowiek jest stworzony do szczęścia? Zawsze mnie denerwuje, gdy jakaś matka mówi o swoim synu: tak bym chciała, żeby był szczęśliwy, zamiast powiedzieć: a niech on będzie porządnym i uczciwym człowiekiem. I co? Potem jest tylko wielkie rozczarowanie, bo to szczęście nie przychodzi. Nie należy się

nastawiać, że w życiu trzeba być koniecznie szczęśliwym. Może pojawi się taki moment, że poczujemy się szczęśliwi, ale to nie może stać się celem życia, bo równie dobrze taka chwila może się nie przydarzyć. A nawet kiedy się trafia, najczęściej nie zdajemy sobie z tego sprawy.

Zdażyłam na pociąg w ostatniej chwili. Korki były większe niż zazwyczaj. Ekspres 7.15 Kraków – Warszawa wjechał na Dworzec Centralny punktualnie. Całe szczęście. O 11.00 zaczynam nagranie programu z Wojciechem Kilarzem. Makijaż, kawa z bohaterem i „kamery start”. Rozmowa o muzyce, życiu, miłości do żony, zapachach i barwach Paryża – mieście, w którym Kilarowie lubili spędzać wakacje. Rozmowa płynie z humorem, żadnej wymuszonej pozy, nadymania się. Na pytanie o natchnienie rozbawiony

kompozytor odpowiada – Najlepiej opisał to Mrozek: „Coś mnie zaszło od tyłu”.

Nie wiem, kiedy minęły trzy godziny. Znowu pędem na dworzec, metrem, bo szybciej. Wbiegam na peron w momencie, gdy konduktor zaczyna gwizdać. Dojeżdżam do Krakowa. W upalnym wrześniowym słońcu czuć rozwibrowanie nadciągającej jesieni. Do domu spacerem przez gwarny rynek. Wszystkie stoliki na płycie zajęte. Życie pokazuje moc. Wszystko mi się dziś udało. Wieczorem jem z synem kolację na tarasie. Jest ciepło jak w sierpniu. Czemu właściwie tak dokładnie pamiętam ten dzień sprzed sześciu czy siedmiu lat? Kiedyś podeszłam Barbarę Skargę pytaniem, czy pamięta, kiedy czuła się szczęśliwa. O dziwo, nie obruszyła się. Po chwili namysłu powiedziała:

– Pewnego lipcowego dnia w Chocieńcach, gdzie przed wojną co roku spędzałam wakacje, ale wtedy nie wiedziałam, że to jest szczęście.

[349 słów]

Zadanie 13. (0–1)

Oceń prawdziwość poniższych informacji. Zaznacz P, jeśli informacja jest prawdziwa, albo F – jeśli jest fałszywa.

Liczne pytania w wypowiedzi Barbary Skargi podkreślają związek między uczciwością a szczęściem.	P	F
W pierwszym zdaniu tekstu autorka wyraża osobisty stosunek do Barbary Skargi.	P	F

Zadanie 14. (0–1)

Dokończ zdanie. Zaznacz odpowiedź spośród podanych.

Według Barbary Skargi szczęście nie powinno być celem życia, ponieważ

- A. spotyka jedynie ludzi wyjątkowych.
- B. jest osiąganym dużym wysiłkiem.
- C. zawsze okazuje się ulotne.
- D. może nigdy nie nadejść.

Zadanie 15. (0–1)

Dokończ zdanie. Zaznacz odpowiedź spośród podanych.

W wypowiedzeniu „Kiedyś podeszłam Barbarę Skargę pytaniem, czy pamięta, kiedy czuła się szczęśliwa” wyraz „podeszłam” oznacza postawienie pytania w sposób

- A. natarczywy.
- B. taktowny.
- C. przebiegły.
- D. życzliwy.

Zadanie 16. (0–1)

Oceń prawdziwość poniższych informacji.
Zaznacz P, jeśli informacja jest prawdziwa, albo F – jeśli jest fałszywa.

Tytuł Zwykły dzień wskazuje na to, że szczęścia nie można osiągnąć w codziennych sytuacjach.	P	F
Z tekstu wynika, że ze szczęścia, które nas spotkało, często zdajemy sobie sprawę po czasie.	P	F

Zadanie 17. (0–1)

Dokończ zdanie. Zaznacz odpowiedź A albo B i jej uzasadnienie 1., 2. albo 3.

Wypowiedzenie „Do domu spacerem przez gwarny rynek” jest

A.	zdaniem pojedynczym,
B.	równoważnikiem zdania,

ponieważ

1.	nie występuje w nim podmiot.
2.	zawiera tylko jedno orzeczenie.
3.	nie ma osobowej formy czasownika.

Przeczytaj tekst i wykonaj zadania 18.–21.

Tadeusz Rojek

Damy, rycerze i dżinsy

Idziemy z wizytą. Otrzymaliśmy zaproszenie od znajomych, z którymi łączą nas raczej oficjalne niż przyjacielskie stosunki. Miałoby się przecież ochotę wypaść jak najkorzystniej, zabłysnąć efektownym dowcipem, błyskotliwym paradoksem 1), interesującą wiadomością, celną uwagą. Krótko mówiąc: okazać się dowcipnym i wyrobionym, inteligentnym i odczytanym, obytym i atrakcyjnym. Wszystkie te cechy ujawnić się mogą jedynie w rozmowie, która jest najważniejszym i może jedynym środkiem względnie łatwego zdobywania ludzkiej sympatii. Jest znacznie istotniejszym sposobem przedstawienia się niż mruknięcie nazwiska. Nie bez racji

mawiał Sokrates 2): „Mów, żebym cię zobaczył”.

Trzeba nam jednak wiedzieć, że rozmowa w gronie znajomych znacznie zmieniła swój dawny charakter, wyraźnie zawężyła swe horyzonty. Dzień powszedni, wypełniony przeważnie gorączkową pracą, nie daje zbyt wielu okazji do towarzyskich spotkań. A kiedy już nadarzy się sposobność spędzenia czasu w większym lub mniejszym gronie, rozmawiamy często o kłopotach dnia codziennego albo o ostatnich wydarzeniach w życiu politycznym. Do rzadkości należą rozmowy stanowiące ongiś – nie tak dawno jeszcze – cel spotkań towarzyskich: o literaturze, o sztuce, o teatrze, o nauce.

- 1) Paradoks – twierdzenie zaskakująco sprzeczne z ugruntowanymi przekonaniemiami.

2) Sokrates – filozof grecki żyjący w latach 469–399 p.n.e.

Zadanie 18. (0–1)

Dokończ zdanie. Zaznacz odpowiedź spośród podanych.

Z tekstu wynika, że współcześnie rozmowa „zawęziła swe horyzonty”, ponieważ

- A. większość ludzi nie chce ujawniać swoich poglądów.
- B. w rozmowach uczestniczy coraz mniejsze grono znajomych.
- C. rozmowy najczęściej dotyczą polityki lub codziennych spraw.
- D. tematy rozmów towarzyskich ograniczono do literatury i sztuki.

Zadanie 19. (0–1)

Oceń prawdziwość poniższych informacji.
Zaznacz P, jeśli informacja jest prawdziwa, albo F – jeśli jest fałszywa.

Autor przywołał słowa Sokratesa, aby poprzeć swoją tezę myślą filozofa.	P	F
Z przytoczonych słów Sokratesa wynika, że rozmowa daje możliwość poznania człowieka.	P	F

Zadanie 20. (0–1)

Dokończ zdanie. Zaznacz odpowiedź spośród podanych.

W wypowiedzeniu „Dzień powszedni jest wypełniony gorączkową pracą” wyraz „wypełniony” jest

- A. przyimkiem.
- B. przysłówkiem.
- C. imiesłowem przysłówkowym.
- D. imiesłowem przymiotnikowym.

Zadanie 21. (0–2)

Czy zgadzasz się z opinią autora tekstu, że „rozmowa jest najważniejszym i może jedynym środkiem względnie łatwego zdobywania ludzkiej sympatii”? Uzasadnij odpowiedź, odwołując się do tekstu i własnych obserwacji. Nie cytuj sformułowań z arkusza.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 22. (0–10)

Napisz charakterystykę bohatera literackiego, który wolność uznał za najważniejszą wartość.

Pamiętaj, że Twoja praca nie może być krótsza niż połowa wyznaczonego miejsca.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

